

Spelen met bijen

Jan J. Speelziek

Bijen houden verschaft menigeen, vooral in deze zogenaamde 24-uurs-economie, regelmatig een rustpauze met het nodige plezier. De aard van dat plezier is velerlei. Hoewel de opbrengst van honing, met name heidehoning, voor mij een belangrijke rol speelt, is bijvoorbeeld een van mijn burens met een flinke boomgaard en de nodige aardbeien als niet-imker ook een fervent supporter van bijen. Op het platteland treft men overigens in toenemende mate de meest gevarieerde bloemen- en moestuintjes aan, waar vele milieubewuste mini-agrariërs van de bijenbestuiving dankbaar gebruik maken.

22

Landleven

Ook de belangstelling voor de imkerij in gebieden waar bijen houden nog zonder enig bezwaar mogelijk is, neemt toe. Dat blijkt onder andere uit het in 1995 voor het eerst uitgekomen periodiek 'Landleven, Magazine voor buitenwonen en buitenleven'. In zijn korte bestaan wist dit blad al een oplage te bereiken van 55.000 exemplaren! Dit zeer fraai geïllustreerde blad is onder andere gewijd aan de vele dieren die we in ons buitenleven aantreffen. Zo troffen we in elke publicatie een actueel artikel aan over bijen, verzorgd door mw. H. Rynja, werkzaam bij de VBBN. Na haar vertrek is hiervoor een dankwoord op zijn plaats. Deze rubriek wordt nog steeds van kopij voorzien door het secretariaat van de VBBN.

Het eerste plezier

Om terug te keren naar 'het plezier' met bijen, volgen hier mijn recente ervaringen. Voor mij is dat tweeërlei. In de eerste plaats heb ik mij beperkt tot drie wintervolken, die zich in het voorjaar door middel van kunstzwermen uitbreiden tot zes zomervolken. Deze zorgen voor de honingproductie. Reizen in de zomer is niet nodig, daar ik ter plaatse de enige imker ben en er geen problemen zijn met het aanbod van dracht. In de nazomer, begin augustus, ga ik jaarlijks naar een prima stekje op de heide, vanwaar ik zelden teleurgesteld terugkeer. Hierna breng ik mijn bestand weer terug op drie wintervolken, etc. Voor de goede orde, in navolging van de korfimkerij, verenig ik altijd in het najaar. Het opruimen van de oude koningin laat ik aan de bijen over, daar de praktijk aantoont, dat de jongste nagenoeg altijd overleeft. Dus geen nodeloos zoek-

gepaard gaande met inbalrisico's. Verder bespaart de najaarsvereniging veel suiker, terwijl deze altijd probleemloos verloopt; bij de voorjaarsvereniging met zijn dikwijls koude nachten is dat beslist geen garantie. Aldus beschik ik tijdens de voorjaarsdracht over sterke en harmonieuze volken die tijdig inzetbaar zijn.

Het tweede plezier

Mijn zogenaamde tweede plezier ligt meer in het vlak van 'spelen met bijen'. Daar de korfimkerij in het verleden een grote rol speelde in mijn leven, beschik ik nog altijd over een aantal prima korven, waarvan er gedurende de zomer meestal wel een of enkele in gebruik zijn. Over het aanbod van onbekende zwermen heb ik doorgaans niet te klagen. Begin mei, op een warme zondagmiddag kreeg ik een telefoontje 'er zit een zwerm bijen in mijn tuin'. Geen probleem want omtrent die tijd heb ik altijd een setje bijen-EHBO met een schepkorf en een normale korf in de achterbak van mijn wagen. Op het aangegeven adres hing een pracht van een voorzwerm op circa één meter hoogte in een gecultiveerde den, een voorbeeldige plaats. Daar een der huisgenoten juist zijn verjaardag vierde, was er aan belangstelling geen gebrek. Zonder enige bescherming kon deze fraaie zwerm zoals gebruikelijk routinematig worden geschept, echter niet voordat vele vragen omtrent het gebeuren moesten worden beantwoord. Gewoontegetrouw werd een goede pot met honing achtergelaten en met een flinke zwerm keerde ik huiswaarts. Op verzoek van mijn vrouw bleef de zwerm in zijn korf, waarna die geplaatst werd in het korvenstalletje, dat tot op dit moment nog niet in gebruik was. Drie dagen nadien een paniektelfoontje: 'lig ik juist met mijn dochter te zonnen, komt daar een wolk bijen aan die in mijn tuin blijft rondvliegen.' Aldaar aangekomen gingen de eerste bijen zich al 'settelen' op een mooie vrijhangende tak van een vlinderstruik. Kennelijk onder de indruk van mijn rust zaten we weldra gezamenlijk in de tuin het schouwspel van nabij te volgen. Na het aanhoren van de achtergronden van dat natuurwonder was er bij de twee dames een diep respect ontstaan voor het leven van die nijvere beestjes. Met toestemming van de eigenaresse werd de tak met een snoeischaar afgeknipt en vervolgens afgeslagen in de korf. Hier was het nodig om uitvoerig het onderscheid aan

te tonen tussen bijen en wespen, waardoor de bijen, in tegenstelling tot wespen in een zeer goed daglicht kwamen te staan.

Thuisgekomen beide korfolken met een waterspray, waarin enkele druppels anijsolie, besproeid, waarna vereniging plaatsvond. Enkele dagen nadien bleek dat er stevig werd gebouwd, zodat we met één sterk en moergoed volk te maken hadden. Mijn vrouw in de wolken, want dat was nu juist haar aandeel in de bijenhouderij. Komt er bezoek van familie of kennissen, dan wordt de korf uit het stalletje genomen waarna op die plek tijdelijk een leeg exemplaar wordt geplaatst. Het korfvolk komt vervolgens omgekeerd temidden van het bezoek op het gazon te staan. Dan staat mijn vrouw zoals in het verleden weer voor de klas en volgt er een lesje bijenkunde. Het is wonderlijk hoe onbevangen met veel interesse dat plaatsvindt. De enkele bij, die opvliegt, gaat terug naar de lege (dummy)korf en in alle rust kun je met een weinig rook de bijen op het raatwerk terugdringen. Zo krijg je een duidelijk beeld van een natuurlijke bijenstaat, bijen op vers gebouwde raten. Er is geen enkele neiging tot steken en tot je niet geringe verbazing zit het hele gezelschap bijna met het hoofd in zo'n korf. Dat vind ik een van de grote pluspunten van een korfvolk, hetgeen met een kastvolk ondenkbaar is; dat is nu eenmaal niet zo simpel verplaatsbaar. Verder wordt een korfvolk gevrijwaard van al dat gemanipuleer met raampjes en rooster, zodat het de rust zelve is.

Die eigenzinnige bijen

Ik had me al voorgenomen het korfvolk mee naar de heide te nemen om het daar te laten afvliegen. Plaatsing temidden van de kastvolken om het korfvolk na een aantal dagen uit de rij te zetten is namelijk een probaat middel om de aangrenzende kasten van extra haalbijen te voorzien om raathoning te oogsten. Die vlieger ging echter niet op. Het was eind juni toen ik af en toe in de korf onder aan de raten al zwermcellen aantrof! De bijen waren slimmer dan hun baas, want op een fraaie zomerdag kwam een buurmeisje mij vertellen dat er zich bij hen een zwerm rond de stam van een rozenboompje had gehuisvest. Doorgaans een nogal moeilijke plek om een zwerm te scheppen. Niettemin kwam hij met enige moeite in de korf terecht en ging mee naar huis. Bij controle van het korfvolk in het korvenstalletje bleek dat deze tot ongeveer de helft van zijn gewicht was teruggelopen, zodat het duidelijk werd vanwaar die zwerm afkomstig was. Twee korfolken was mij net teveel en afvliegen op de heide kon ik nu wel vergeten.

Van korf naar kast

Goede raad was gelukkig niet duur, de juist geschepte zwerm ging in een Spaarkast, die geplaatst werd op de plek van het juist afgezwermde korfvolk. Dit laatste werd op circa tien meter voor de stal geplaatst, zodat het kon afvliegen op deze Spaarkast. In de namiddag werden de overgebleven bijen uit die korf geklopt (afgejaagd) en opgedoekt op een schaduwrijk plekje geplaatst. De bijenloze korf werd door mijn vrouw 'geslacht', haar uitgesproken hobby! Daarbij zagen we een pracht van een gesloten dop in een opening temidden van het raatwerk. Ziedaar het geheim van het plotselinge zwermen. De raathoning werd oogst, ook de honing die zich in slechts éénmaal bebroed raatwerk bevond. Die werd vroeger immers ook gewoon genuttigd. De raten met broed werden met zorg terzijde gelegd en met behulp van raffiabandjes in raampjes geplaatst. Die bandjes moeten zeer strak worden aangetrokken opdat de getransplanteerde raat exact midden in de raampjes blijft zitten. De zes aldus gefabriceerde raampjes broed werden, aangevuld met nog enkele uitgebouwde exemplaren, in een tweede broedkamer boven de eerste geplaatst. Hierna een spray water met enkele druppels anijsolie op de korfzwerm, alsmede op de afgeklopte bijen, waarna hereniging plaatsvond. Twee dagen nadien geconstateerd, dat er al stevig werd gebouwd, dus moergoed! Het was opvallend, dat de raffiabandjes waren ontleed in talloze fijne draadjes, die we ter besparing van onnodig bijenwerk doorknipten en verwijderden. In het verleden had ik in plaats van raffia eens dikke wollen draadjes gebruikt. De bijen zagen we toen regelmatig met een lange sleep de kast uitvliegen, kennelijk een nabootsing van reclamevliegtuigen, die we hier in Teuge regelmatig zien overkomen. Het eindresultaat was dan ook: geen korf naar de heide, maar wel een extra kast. Hoewel dat korvengedoe weliswaar secundair is, verschaft het je toch veel plezier en het biedt voorts een goede mogelijkheid om voor de imkerij 'PR' te bedrijven.